

Received-Makale Geliş Tarihi 14.05.2024
Published-Yayınlanma Tarihi 31.07.2024
Volume-Cilt (Issue-Sayı), ss/pp 11(109), 1323-1336

Research Article /Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.12690516

Nazan Burcu Gedik

<https://orcid.org/0009-0004-9717-0707>
MEB, Aydın / TÜRKİYE

Dr. Öğretim Üyesi Suat Çapuk

<https://orcid.org/0000-0003-2736-9927>
Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Adıyaman / TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/02s4gkg68>

3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi

Evaluation of Elementary School Third Grade Science Course Curriculum Based on Teachers' View

ÖZET

İlköğretim okullarında okutulmakta olan Fen ve Teknoloji dersi 2013 yılında yapılan 4+4+4 (ilkokul 4 yıl + ortaokul 4 yıl + lise 4 yıl) zorunlu eğitim düzenlemesi ile dersin adı Fen Bilimleri olarak güncellenmiştir ve ilk kez ilkokul üçüncü sınıflarda okutulmaya başlamıştır. Bu ders için hazırlanan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı üçüncü sınıflarda 2015-2016 eğitim-öğretim yılında yürürlüğe konulmuştur. Bu çalışmanın amacı ilkokul üçüncü sınıf Fen Bilimleri Öğretim Programının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesidir. Çalışma nitel araştırma temelinde bir durum çalışmasıdır. Araştırma verileri, Adıyaman il merkezinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında görev yapan maksimum çeşitlilik örnekleme ile seçilen 32 sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmeler ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilen verilere içerik analizi yapılmıştır. Araştırma bulguları; üçüncü sınıf düzeyinde okutulmaya başlanan Fen Bilimleri dersinin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda gelişimine katkı sağlayacağı, üst sınıflara temel oluşturacağı ve akademik başarıyı artıracığı yönündedir. Ayrıca ders konularının daha ilgi çekici olduğu yönündedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu üçüncü sınıf düzeyinde Fen Bilimleri içeriğinin Hayat Bilgisi dersinden ayrılması ve ayrı bir ders olarak konulmasının olumlu olduğunu belirtirken az sayıda katılımcı olumsuz yönde görüş beyan etmiştir. Katılımcılar Fen Bilimleri dersinin uygulanmasına yönelik olarak; araç gereç eksikliği, kaynak kitap yetersizliği, laboratuvar olmaması gibi güçlükler olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, ilkokul üçüncü sınıf düzeyinde okutulmaya başlanan Fen Bilimleri dersinin öğrencilerin eğitimine olumlu katkı sağladığı yönündedir. Ancak Fen Bilimleri dersinin uygulama sürecinde öğretmenler bir takım problemlerle karşılaşmaktadır. Bu problemlerin giderilmesine yönelik olarak; okulların laboratuvar ve araç-gereç eksiklerinin giderilmesi, yeni Fen Bilimleri dersi programına uygun öğretmen kılavuz kitabının hazırlanması, öğrencilerin hazırbuluşluk düzeylerine göre fen bilimleri dersi için ayrı eğitim sınıflarının oluşturulması, öğretmenlere programı tanıtmak, bilgilerini yenilemek ve eksiklerini gidermek için hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi önerilmektedir. Fen Bilimleri dersinin ilkokul üçüncü sınıf düzeyinde uygulanmasına yönelik daha kapsamlı çalışmaların öğrenci, veli ve uzman görüşlerine göre yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Program Değerlendirme, İlkokul, Fen Bilimleri Programı, Üçüncü Sınıf

ABSTRACT

The science and technology course that is being taught in primary schools has been updated to the name Science with the compulsory education regulation 4 + 4 + 4 (primary school 4 years + secondary school 4 years + high school 4 years) which was made in 2013 and started to be taught in the third grade of primary school for the first time. The science curriculum prepared for this course started to be taught in the third grade in the 2015-2016 academic year. The aim of this study is to evaluate the third-year elementary school science curriculum based on teacher opinions. This research is a case study based on qualitative research. The research data were obtained through interviews with 32 classroom teachers selected with maximum diversity sampling who worked in the Adıyaman city center in the 2016-2017 academic year. Content analysis was performed on the data obtained using a semi-structured interview form. Research findings; the third year of science education will contribute to the development of students' cognitive, emotional and psychomotor areas and will make them a base for higher classes and increase academic success. It also points out that the subject matter is more interesting. The vast majority of teachers participating in the survey stated positive views about the separation of science content from the Life Science course at the third grade level as a new Science Course, but few participants expressed negative views. According to participants, during the application of the science course, they faced some difficulties such as the lack of equipment, lack of textbooks and lack of laboratories. According to the results of the research, the science course started to be taught at the third grade level of elementary school contributes positively to the education of the students. However, in the implementation process of the Science Course, teachers face a number of problems. In order to solve these problems some suggestions are made such as; elimination of equipment deficiencies in school laboratories, preparation of appropriate teacher's guide book for the science course, establishment of separate classrooms for science course and in-service training for teachers related to science curriculum. It is suggested that more comprehensive studies on the application of science curriculum to third grade elementary schools should be done according to the opinions of students, parents and experts.

Keywords: Curriculum Evaluation, Elementary School, Science Curriculum, Third Grade

1. GİRİŞ

Son yıllarda bilim ve teknolojideki çok hızlı ilerleme eğitim alanını da yakından etkilemiştir. Bu gelişmeyi eğitim sistemlerinin ayak uydurabilmesi için eğitimin önemli bir unsuru olan program geliştirme çalışmaları süreklilik kazanmış ve bu gelişme aynı zamanda program geliştirme çalışmalarının aralıksız yapılmasını gerektirmiştir. Bunun dışında program geliştirmede önemli bazı unsurlar mevcuttur. Bu unsurlar; bilimsel yenilik ve eğitimdeki yönelim olup bu ögenin fen bilimlerindeki program geliştirme çalışmaları için önemli olduğu bilinmektedir. Program geliştirme sürecinde dikkat edilmesi gereken bir unsur ise uygulamadaki program ile önceden uygulanmış programların aksayan yönlerini belirlemektir (Ayas, 1995). Geçmişten bugüne kadar geliştirilmiş programlar; planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarının ayrı ayrı irdelenmesi, hataların tespiti, yeni yapılacak programların geliştirilmesine yardım etmesi bakımından önemlidir.

Bir ülkenin gelişmişliğinde, teknoloji üretebilme kabiliyetinde, ekonomik açıdan kalkınmış olabilmesinde fen bilimlerinin önemi katkıları vardır. Ülkeler bilim ve teknoloji üretebilmek, diğer ülkelerle rekabet edebilmek ve bu rekabeti sürdürebilmek, geride kalmamak ve sürekli ilerleyebilmek için fen bilimleri eğitimine çok önem vermektedirler (Ünal, 2003). Yirminci yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren dünyada sanayinin büyümesinde fen bilimleri önemli rol oynamıştır. Bundan dolayı fen alanında eğitim kalitesinin artması bilim ve teknolojinin ilerlemesine yol açmaktadır. Fen eğitiminin kalitesini arttırmak için birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların bir kısmı ise değişimlere uyum sağlayacak bir öğretim programları geliştirmek şeklinde olmuştur (Ayas vd., 1993). Eğitim, bireyin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri edindiği süreçler toplamıdır (Varış, 1997). Bu süreçte ortaya konan amaçlar, toplumların ve bireylerin istemlerini, gereksinmelerini yansıtır (Sağlam ve Yüksel, 2012:3). Uzun ve karmaşık bir süreç olan eğitim için Ertürk (2013), “bireylerin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme süreci” tanımını yapmıştır. Bu tanımlardan hareket ederek eğitimin bir süreç olduğu, davranış değişikliğinin istedik yönde yani hedefler çerçevesinde olduğu, davranış değişikliklerinin bir plan çerçevesinde ve bireyin kendi yaşantısı yoluyla olduğu gibi bileşenlere ayırmak mümkündür. İşte bu davranış değişikliklerinin planlı ve sistemli bir şekilde gerçekleştirilmesi için eğitim programlarına ihtiyaç vardır.

Gürdal (1992) ve Turgut’a (2001) göre bireylerin öğrenme ortamlarında aktif şekilde yer aldığı, bilimsel süreç becerilerini (BSB) kazanabileceği tutum, değerler, bilgi ve anlayış sadece fen programlarının kaliteli olması sayesinde kazandırılabilir. Bunun için fen programlarının iyi düzenlenmesi gerekir. İlkokullarda verilecek fen eğitiminin bireylerin ve toplumun gereksinimlerini karşılayabilmeli ve temeli sağlam olmalıdır. Bu yüzden Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) sürekli fen programlarını yenileme çalışmaları yapmıştır. 2001 yılında uygulamaya konulan Fen Bilgisi Dersi öğretim programı 2005 yılında yenilenmiş ve Fen ve Teknoloji Dersi öğretim programı olarak uygulanmıştır. Bu yenileme çalışmaları devam ederek 2013 yılında dersin adı Fen Bilimleri Dersi olarak değişmiş ve Fen Bilimleri Dersi öğretim programı hazırlanmıştır. Fen Bilimleri Dersi 3. sınıftan itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Son olarak ise bu tezin yazım aşamasında 2017 yılında Fen Bilimleri Dersi öğretim programı taslak olarak yayınlanmış programın uygulanması 2017-2018 eğitim-öğretim yılından başlayarak aşamalı olarak uygulamaya konulması planlanmaktadır.

2005 ve 2013 yıllarında uygulamaya konulan Fen programlarında ve 2017 yılında yayımlanan ve 2017/2018 eğitim-öğretim yılında 1. – 5. ve 9. sınıflarında uygulamaya konulacak olan taslak fen bilimleri öğretim programında da tüm bireylerin fen okuryazarı olarak yetiştirilmesi amaçlandığı görülmektedir. 2013 Fen Bilimler Ders programında fen okuryazarı olacak bireylerin özellikleri: “öğrenmeyi yaşam boyu devam ettiren, insanlarla iletişim sorunu yaşamayan, hayatta karşılaştığı sorunları çözme başarısı gösteren, kendine güveni yüksek olan, karar verme becerisi gelişmiş, başka bireylerle işbirliği yapabilen, araştırma ve sorgulama becerisi gelişmiş bireyler ve fen bilimleri ile ilgili olumlu tutum, algı ve değere sahip olan, fen alanındaki bilgi ve becerilere sahip ve fen bilimlerinin toplumla, çevreyle ve teknolojiyle olan ilişkilerine yönelik psikomotor becerilere ve anlayışa sahip olan bireyler yetiştirmektir” (MEB, 2013) şeklinde açıklanmıştır.

Ülkemizde 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim, 30 Mart 2012 tarihinde kabul edilen 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Yasası ile 12 yıla çıkarılmıştır. Bununla birlikte ilkokul 4 yıla indirilmiş, ortaokul 4 yıla çıkarılmıştır ve eğitim sistemi 4+4+4 şeklinde yeniden düzenlenmiştir. İlköğretim programları öncelikli olmakla birlikte bütün öğretim programlarında kayda değer yeniliklere gidilmiştir (MEB, 2013). Bu yeniliklerden biride Fen ve Teknoloji Dersi öğretim programında olmuştur. 2005 yılında Fen ve Teknoloji

adını alan dersin adı 4+4+4 12 yıllık zorunlu eğitim sistemi ile Fen Bilimleri olarak değiştirilmiştir. 2013 programında kazanım sayılarında önemli oranda azalma meydana gelmiştir. Eski programda 5 yıla yayılmış 974 kazanım varken 2013 programında 6 yıla yayılmış olarak 330 kazanıma yer verilmiştir. Bu açıdan programa bakıldığında öğretmenlerin kazandırması gereken kazanım sayısının 1/3 oranında azalması öğretmenler tarafından olumlu karşılandığı düşünülebilir. Fen derslerine ayrılan toplam ders saati süresinde artışın yaşanması da her kazanım için düşen sürenin artışında bir etkidir. Önceleri 4. sınıfta başlayan Fen ve Teknoloji dersi programı 2015 yılından itibaren Fen Bilimleri dersi olarak 3. sınıftan okutulmaya başlatılmıştır.

Öğretim programlarının etkili olması öğretmenlerin etkin uygulamaları ile mümkün olabilmektedir. Bakanlığın hazırlamış olduğu programlar öğretmenin öğretim programını benimseyip, inceleyip işe koşması ile başarılı olabilir. Bunun nedeni programın uygulayıcıları tarafından programların nasıl algılandığı, öğrencilerin programlara uygunluğu, okulların bulunduğu çevrenin ve imkânlarının farklılığıdır. Kâğıt üstündeki programlar standarttır fakat uygulamaya konan programlar her okulda farklılık gösterir. Okullarda öğretmenlerin elinde somut bir hale bürünen programlar kâğıt üzerindeki programların azı da çoğu da olabilir. Bunun nedeni resmi programın uygulamaya dönüşmesidir. Bu öğretmen ile öğrenme pratiğidir. (Posner, 1995; Akt: Demirtaş, 2012). Fen bilimleri içinde farklı disiplinleri barındıran bir ders olduğu için programın incelenmesi ve değerlendirilmesini önemli hale getirmektedir (Karakuyu, 2021). Programın uygulayıcıları öğretmenlerinde program hakkındaki görüşleri program hazırlayıcılarına; programdaki aksaklıkların belirlenmesi ve giderilmesi, yeni hazırlanacak programlara veri teşkil etmesi açısından önemlidir. İlk kez ilkokul 3. sınıf düzeyinde uygulanmaya başlayan Fen Bilimleri Öğretim programı ile ilgili öğretmen görüşlerinin alınması program geliştirme çalışmalarına katkı sunması bakımından önemlidir.

Araştırmanın amacı 3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı ile ilgili öğretmenlerin beklentileri nelerdir?
- Sınıf Fen Bilimleri Dersinin öğrencilerin akademik başarısına etkisine yönelik öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programından ayrılması ile ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?
- 3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?
- 3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının uygulanmasında öğretmenlerin yaşadıkları zorluklar nelerdir?
- Fen Bilimleri Dersinin ilkokul 3. Sınıf düzeyinde başlamasına yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin 3. sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına yönelik görüşlerine dayalı olarak Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının uygulanmasına yönelik olarak mevcut durumu olduğu gibi ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bundan dolayı çalışmada nitel araştırma temelinde bir durum çalışması olarak yapılmıştır. Durum çalışması bir olayı derinlemesine araştırırken çeşitli sosyal olgularla ilişkilendiren ve elde edilen verilere bütüncül bir nitelik kazandıran nitel araştırma yöntemidir (Punch, 2005 Akt. Kaleli Yılmaz, G., 2015) Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olgu ve olayların var olduğu ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde incelenmesine imkân sağlayan, nitel bir sürecin takip edildiği çalışmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin 3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının uygulanmasına yönelik var olan durumu ders öğretmenleri tarafından ortaya koyulmasına yönelik nitel çalışma desenlerinden biri olan durum çalışması olarak yapılmıştır. Nitel araştırmalarda araştırmacının rolü uzaktan ve ikinci elden bilgi toplamak yerine araştırma problemine ilişkin birinci elden bilgi toplamak, araştırmaya katılan kişilerle iletişim kurmaktır. Dolayısıyla araştırmacı bilgi toplama sürecinin doğal bir parçası, bir boyuttur (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada araştırma verilerini toplayan araştırmacı sınıf öğretmeni olması nedeniyle bilgi toplama sürecinin doğal bir parçası konumundadır. Bu durum araştırmacının bu araştırmanın amacına yönelik olarak verilerin elde edilmesinde Fen Bilgisi Programının uygulayıcıları olan sınıf öğretmenlerine ulaşması ve onların görüşlerini doğal bir ortamda elde etmesi yönünden önemlidir. Fen Bilimleri Dersinin 3. Sınıf düzeyinde uygulanması ve programın uygulanmasına

yönelik durumun derinlemesine anlaşılmasına yönelik olarak olabildiğince fazla sınıf öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Çalışmada ne, nasıl ve niçin sorularının cevaplarına odaklanıldığında, katılımcıların davranış kontrol edilemediğinde, olay ve içerik arasındaki koşulların değiştirilmesi istendiğinde durum çalışmaları kullanılabilir (Yin, 2003; Akt.: Kaleli Yılmaz, 2015).

2.2. Katılımcılar

Bu araştırmanın çalışma grubunu Adıyaman merkez ilçede çalışan 32 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenleri şehir merkezindeki ilkokullarda görev yapanlar arasından, maksimum çeşitlilik sağlayacak şekilde farklı okullarda görev yapanlar tercih edilmiştir. Katılımcılar kolay ulaşılabilir olmaları yani araştırma kapsamında görüşmeyi kabul etme durumuna göre belirlenmiştir. Katılımcılar ile ilgili hizmet süresi ve cinsiyet bilgileri Tablo 1’ de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Özellikleri

Katılımcılar	Çalışma Süresi (Yıl)	Cinsiyet
E1	13	Erkek
K1	10	Kadın
E2	34	Erkek
E3	37	Erkek
K2	21	Kadın
E4	30	Erkek
K3	20	Kadın
E5	15	Erkek
E6	19	Erkek
E7	26	Erkek
K4	26	Kadın
K5	25	Kadın
E8	17	Erkek
K6	10	Kadın
E9	20	Erkek
K7	17	Kadın
E10	16	Erkek
E11	26	Erkek
E12	18	Erkek
E13	37	Erkek
K8	21	Kadın
E14	16	Erkek
K9	17	Kadın
K10	14	Kadın
E15	30	Erkek
E16	14	Erkek
E17	18	Erkek
E18	25	Erkek
E19	20	Erkek
E20	24	Erkek
E21	29	Erkek
E22	26	Erkek

2.3. Veri Toplama Aracı ve Süreci

Nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması için kullanılan veri toplama tekniklerinden biride görüşmedir. Çepni (2012) görüşme metodunun bireylerin iç dünyasına girerek onların bilgi, tavır ve inançlarını belirleme yoluyla araştırmanın değişkenleri ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymak ve diğer veri toplama araçlarının kullanılmasıyla elde edilen verileri karşılaştırmak gibi amaçlar için kullanılabileceğini belirtmektedir. Ekiz (2003) ise görüşmenin insanların neyi neden düşündüklerini, duygu, tutum, his ve davranışlarını yönlendiren faktörlerin neler olduğunu ortaya çıkardığını ifade etmektedir. Katılımcılar ile 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminin ilk aylarında (Mart-Nisan) görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Katılımcılar ile yapılan görüşmelerde önce ses cihazı ile kayıt yolu denenmiş ancak öğretmenlerin bu yöntemden rahatsızlık duymaları nedeni ile yarı yapılandırılmış sorular yazılı olarak öğretmenlere verilmiş ve öğretmenlerin görüşlerini yazılı olarak belirtmeleri istenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları, Yıldırım ve Akgün (2015) tarafından hazırlanmış olan görüşme soruları ve benzer şekilde alan yazındaki diğer çalışmalarda kullanılan sorular incelenerek yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular ile ilgili uzman görüşü alınarak iki yeni soru eklenmiş üç soruda da düzenlemeler yapılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Görüşme verilerinin analizinde betimsel analiz veya içerik analizi kullanılabilir. Betimsel yaklaşımda verilerin araştırma soruları veya görüşme soruların ortaya koyduğu temalara göre özetlenmesi veya yorumlanması söz konusudur. Bu süreçte önce veriler ayrıntılı şekilde betimlenir ve ardından yapılan bu

betimlemeler görüşme verilerinden yapılan doğrudan alıntılar kullanılarak açıklanır. Görüşme verilerinin içerik analizinde ise amaç, görüşme sürecinde toplanan verilerden birbirine benzeyenleri belirli temalar altında bir araya getirmek ve bunları düzenli bir şekilde sunmaktır. Bu süreçte öncelikle verilerin kodlanması, daha sonra elde edilen kodların sınıflandırılarak bu kodları en iyi şekilde açıklayan temaların oluşturulması, verilerin belirlenen kodlar ve temalara göre düzenlenmesi ve yorumlanması basamakları izlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler ile ilgili olarak öncelikle her bir soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar tekrar tekrar okunarak temalar ve kodlamalar yapılmıştır. Diğer sorular benzer şekilde kodlanarak elde edilen bulgular tema, kod ve frekans olarak tablolar halinde sunulmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde katılımcılar ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmış, frekans bilgileri ile birlikte tablolar halinde her bir alt problem için elde edilen bulgular yorumlanarak katılımcı görüşleri ile sunulmuştur. Mülakatlarda sorulara verdikleri cevaplar, her alt problem için değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular kodlara ayrılarak frekanslarıyla birlikte tablolar oluşturularak sunulmuştur.

3.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı ile ilgili öğretmenlerin beklentileri nelerdir?” ile ilgili olarak öğretmenlere “İlk kez ilkokul 3. Sınıf düzeyinde okutulmaya başlanan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programından beklentileriniz nelerdir? Açıklar mısınız?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya yönelik olarak öğretmenlerin verdiği cevaplar analiz edilmiş, elde edilen veriler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programından Beklentileri ve Frekansları

Kod	Katılımcılar	Frekans
Yaparak yaşayarak öğrenme	E12,E17,E18,E19,E22,K8,K9	7
Deney yapma becerisi	E12,E18,E19,E20,K4,K8	6
Bilgiyi günlük hayatta kullanma	E4,E7,E17,K5,K7	5
Hazır bulunluşluk seviyesine uygunluk	E3,E4,E21	3
Doğayı tanıma ve keşfetme	E5,E13,K10	3
Bir üst sınıfa ön hazırlık oluşturma	E8,K1,K2	3
Bilgiyi kavrama	E8,K3,K8	3
Çevreye ilgi duyma	E14,E16,K6	3
Merak duygusu uyandırma	E14,E16	2
Etkin öğrenme	E2,E11	2
Bilimsel düşünme becerisi	E14,K9	2
Fen bilimleri derslerine ilginin artması	E7,E18	2
Gözlem yapma becerisi	K4,K5	2
Etkinliklere katılma isteği	E1	1
Aile ile işbirliği sağlama	E1	1
Etkili materyal seçimi	E2	1
Kendini tanıma ve keşfetme	E13	1
Teknolojik gelişmeleri tahmin etme	E6	1
Akademik başarıyı artırma	E9	1
Toplum bilinci oluşturma	E10	1
Doğaya ve insanlığa faydalı olma	K6	1
Kendini ifade etme becerisi	E20	1
Çevresindeki maddeleri tanıma ve sınıflandırma	K8	1
Araştıran ve sorgulayan bireyler yetiştirme	K6	1
Neden-Sonuç ilişkisi kurma becerisi	K4	1
Doğa, çevre ve bilime ilgi uyandırma	K4	1
Bilgiyi yorumlama ve sonuç çıkarma becerisi	K3	1

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin fen bilimleri dersi öğretim programından 27 farklı beklenti içindedirler. Bu beklentilerden en sık tekrarlananlar; yaparak yaşayarak öğrenme, deney yapma becerisi, bilgiyi günlük hayatında kullanma, hazır bulunluşluk seviyesine uygunluk, doğayı tanıma ve keşfetme, bir üst sınıfa ön hazırlık oluşturma, bilgiyi kavrama, çevreye ilgi duymadır. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri bazı cevaplardan örnekler aşağıda verilmiştir.

“...Günlük yaşantılarında karşılaştıkları sorunlarla ilgili karar verme yeteneği gelişir...”, “...3. sınıf fen bilimleri dersinin kazanım sayısı az olduğu için, öğrenciler kazanımları deneyerek, yaşayarak tecrübe ediniyorlar. Bu da öğrenciler için hayata hazırlanma konusunda yardımcı oluyor...”, “Ayrı bir ders altında olduğu için çocuklar yaparak-yaşayarak öğreniyorlar...”, “...Öğrenciler edindikleri bilgileri günlük yaşantılarında kullanması...”, “...Yaşadığı doğayı ve çevreyi algılayabilmesi...”, “...Öğrenciler çevreyi daha iyi tanırlar...”, “...Günlük hayatta kullanabileceği bilgiler alması...”, “...Doğadaki olayları

tanımları...”, “...Öğrencilerin ezberden uzak, deney ortamlarında görerek ve yaşayarak öğrenmeleri, derse olan ilgilerinin artması...”, “...Öğrencilere hayat bilgisi dersinin içinde yer alan konuları ayırıştırarak yeni bir ders adı altında sunulması en başta farklı kavramları tanıma ve öğrenme fırsatı vermesi. Ayrıca 4. sınıfta bir anda karşılına çıkan fen bilimleri dersine ön hazırlık görevi görmesi...”

3.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “3. Sınıf Fen Bilimleri Dersinin öğrencilerin akademik başarısına etkisine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?” ile ilgili olarak öğretmenlere “3. Sınıftan itibaren okutulmaya başlatılan Fen Bilimleri Dersinin öğrencilerin akademik başarısını ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya yönelik olarak öğretmenlerin verdiği cevaplar analiz edilmiş, elde edilen veriler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Sınıf Fen Bilimleri Dersinin Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi ile İlgili Öğretmenlerin Görüşleri

Tema	Kategoriler	Kod	Katılımcılar	Frekans
Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi	Akademik Başarıya Olumlu Etki	Tekrar ve pekiştirece zaman ayırabilmesi	E ₃ ,E ₆ ,E ₈ ,E ₉ ,E ₁₇ ,E ₁₈	6
		Yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlaması	E ₁₁ ,E ₁₂ ,E ₁₄ ,E ₁₅ ,E ₁₈ ,K ₅	6
		Konuların dikkat çekmesi	E ₇ ,E ₁₆ ,K ₄ ,K ₆ ,K ₇ ,K ₈	6
		Bir üst sınıfa ön hazırlık oluşturması	E ₁ ,E ₅ ,E ₁₀ ,E ₁₉ ,E ₂₂	5
		Konulara ve etkinliklere daha fazla süre ayrılabilmesi	E ₃ ,E ₇ ,E ₉ ,E ₁₇ ,K ₁	5
		Konuların somut olması	E ₄ ,E ₁₁ ,K ₂ ,K ₇ ,K ₁₀	5
		Bilgiyi günlük hayatında kullanabilmesi	E ₂₀ ,K ₁ ,K ₄ ,K ₆ ,K ₇	5
		Konuların kolay kavranması	E ₃ ,E ₁₂ ,K ₂ ,K ₆	4
		Temel becerilerin kazanılması	E ₁ ,E ₂ ,K ₁₀	3
		Bilgilerin sınıflandırılabilmesi	E ₁₇ ,K ₃	2
		Konuların öğrenci seviyesine uygunluğu	E ₂₁	1
		Bilgilendirici etkinliklerin olması	E ₁₃	1
		Konuların bütünlük sağlaması	K ₃	1
		Derslerin laboratuvar ortamında işlenmemesi	E ₃ ,E ₆ ,E ₈ ,E ₉ ,E ₁₇ ,E ₁₈	6
		Ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olmaması	E ₁ ,E ₅ ,E ₁₀ ,E ₁₉ ,E ₂₂	5
Ders kitaplarının yeterli olmaması	E ₂₁	1		
Branş öğretmenlerinin vermemesi	K ₉	1		

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin 20 tanesi 3. sınıf programına eklenen fen bilimleri dersinin akademik başarıyı artırıcı yönde etkisi olur şeklinde düşüncelerini belirtirken, öğretmenlerden 12 tanesi hem başarıyı artırıcı hem de etkilemeyen etkenler olduğunu yönelik cevaplar vermişlerdir. Sadece 3 öğretmen 3. sınıf programına konan fen bilimleri dersinin akademik başarı üzerinde herhangi bir etkisi olmayacağını belirtmiştir. E₁₃, K₉ ve E₂₁ kodlu öğretmenlerin ifadeleri aşağıdaki gibidir; “...Ders kitapları öğrenci seviyesine uygun şekilde hazırlanırsa yararlı olabilir...”(E₁₃), “...Dersler laboratuvar ortamında işlenmediği sürece başarı getireceğini düşünmüyorum...”(K₉), “...Bakanlığın verdiği kitaplar akademik başarıyı artırma açısından yeterli olduğunu düşünmüyorum...”(E₂₁).

E₁,E₅,E₁₀,E₁₉ ve E₂₂ kodlu öğretmenler fen bilimleri dersi konularının üst sınıflara alt yapı oluşturacağı için akademik başarıyı arttıracığını belirtmişlerdir. Bu öğretmenlerden bazılarının cevapları aşağıda verilmiştir.

“...Yapılan değişiklikler öğrencilerin akademik başarısını artırıcı etkisi olur. Çünkü 4. sınıfta öğrencilerin derslerdeki durumlarını ölçme ve değerlendirme tekniklerinden biri olan sınavlarda fen bilimler dersinde konulara daha aşına oldukları için başarılı olma olasılığını arttırmaktadır...”(E₁), “...Fen bilimler dersinin 3. sınıfa alınmış olması 4. sınıfa bir hazırlık olur. Konular hakkında bilgi sahibi olurlar...”(E₅), “...3. sınıfta öğrencilerin, duyu organlarını ve görevlerini, canlı ve cansız varlıkları, maddeyi niteleyen özellikleri maddenin hallerini, varlıkların hareket şekillerini, ışık kaynaklarını öğreneceği için bir sonraki sınıflarda bu konuları işlediği zaman çocukta bir hazır bulunuşluk olacağı için akademik başarısını artırıcı bir etkisi olur...”(E₁₀),

E₇,K₄,K₆,K₇,K₈ ve E₁₆ kodlu öğretmenler fen bilimleri dersi konularının ilgi çekici olduğuna dikkat çekerek akademik başarının arttıracığını belirtmişlerdir.

“...Evet olur. Çünkü konuların ayrılması, konulara zaman ayrılması, öğrencilerin ilgisini çekmesi başarıyı artırır...”(E₇), “...Fen bilimleri dersi ilgi çekici ve hayatla iç içe olması akademik başarılarına olumlu yönde etki edecektir...”(K₄), “...Bu dersin çocukların akademik başarısını arttıracığını düşünüyorum. Çünkü fen bilimleri dersi konuları çocukların ilgisini çeken ve sevdikleri bir ders...”(K₆)

3.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programından ayrılması ile ilgili öğretmen görüşleri nelerdir?” ile ilgili olarak öğretmenlere “Hayat Bilgisi Dersi içerisinde işlenen Fen Bilimleri konularının ayrı bir ders olarak okutulmasının

olumlu yanları nelerdir?” sorusu ile “Hayat Bilgisi Dersi içerisinde işlenen Fen Bilimleri konularının ayrı bir ders olarak okutulmasının varsa olumsuz yanları nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Bu sorulara yönelik olarak öğretmenlerin verdikleri cevaplar analiz edilmiş, elde edilen veriler Tablo 4 ve Tablo 5’ te sunulmuştur.

Tablo 4. Fen Bilimleri Konuları ile Hayat Bilgisi Konularının Ayrılmasının Olumlu Yanları İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Kod	Katılımcılar	Frekans
Konuları kavramanın kolaylaşması	E ₁₄ ,E ₁₇ ,E ₁₉ ,E ₂₂ ,K ₁ ,K ₃ ,K ₉	7
Bilimsel düşünme becerisi kazandırması	E ₂ ,E ₁₀ ,K ₅ ,K ₁₀	4
Bir üst sınıfa ön hazırlık sağlaması	E ₃ ,E ₈ ,E ₉ ,K ₁	4
Konuların hayat bilgisi dersinden ayrılması	E ₃ ,E ₁₂ ,K ₇	3
Konuların sadeleşmesi	E ₅ ,E ₉ ,E ₁₄	3
Deney ve gözlem yapma becerisi kazandırması	E ₁₀ ,E ₁₈ ,K ₁₀	3
Ders etkinliklerine daha fazla zaman ayrılabilmesi	E ₇ ,K ₄ ,K ₉	3
Yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlaması	E ₂ ,E ₁₈	2
Kalıcı öğrenme sağlaması	E ₂ ,K ₉	2
Konulara ayrılan sürenin artması	E ₉ ,K ₃	2
Fen Bilimlerinin ayrı bir ders olduğunun kavranması	E ₁₈ ,K ₈	2
Hayatın bilgisi anlamından uzaklaşması	E ₁	1
Akademik bilgiyi artırması	E ₁₁	1
Fen ve Sosyal bilimler ayrımının yapılması	E ₄	1
Aktif öğrenmeyi sağlaması	E ₁₅	1
Öğrenmeyi kolaylaştırması	E ₁₆	1
Etkinliklerin eğlenceli yapılması	K ₄	1
Ders disiplini oluşturması	E ₁₆	1
Dersin ayrı bir kitapta okutulması	K ₆	1
Karşılaşılan sorunlara çözüm üretmesi	E ₂	1
Derse karşı olumlu tutum geliştirmesi	K ₈	1
Araştırmacı kimlik oluşturması	K ₃	1
Erken yaşta fen konularıyla tanışılması	E ₂₀	1

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin fen bilimleri konuları ile hayat bilgisi konularının ayrılmasının konuları kavramanın kolaylaşması, bilimsel düşünme becerisi kazandırması, bir üst sınıfa ön hazırlık sağlaması, konuların hayat bilgisi dersinden ayrılması, konuların sadeleşmesi, deney ve gözlem yapma becerisi kazandırması, ders etkinliklerine daha fazla zaman ayrılabilmesi, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlaması, kalıcı öğrenmeyi sağlaması gibi birçok avantajının olduğunu belirttikleri görülmektedir. Öğretmenlerin ifadelerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“...Hayat bilgisinden ayrılması olumlu olmuştur. Hayat bilgisi dersinin yoğun programında bu konuların bazıları kavratılamıyordu, süre sıkıntısı yaşıyorduk...”(E9), “...İç içe giren konular birbirinden ayrılmış oldu. Küçük yaşlarda daha çok bilimsel araştırma becerisini geliştirme imkânları sağlar...”(E10), “...Fen bilimleri daha çok akademik bilgiye sahip olduğu için hayat bilgisi dersinden ayrı olması mantıklıdır...”(E11), “...Bu iki dersin birbirinden ayrılması çocukların anlaması bakımından faydalı oldu. Bu şekilde iki ders arasında çıkan karışıklıklar giderilmiştir. Öğrenci hangi konunun fen bilimleri, hangi konunun hayat bilgisi konusu olduğu karışıklığı giderilmiştir...” (E12), “...İki farklı bilimin bir ders adı altında verilmesi doğru bir yaklaşım değildi. Çünkü gerçekten birbirinden çok farklı iki dal ve öğrencinin bunu ilk öğrenme yıllarında farkında olması öğrencinin derse karşı tavrını netleştirecektir...”(K8), “...Konular daha sadeleştiği için öğrencinin konuyu kavraması kolaylaşmıştır...”(E14), “... Fen bilimleri dersi biraz daha kapsamlı işlenmiş olacağı için hayat bilgisinden ayrılmış olması avantajdır. Ayrıntılara inilerek, daha fazla zaman ayrılarak daha çok bilgi ve kalıcı öğrenme sağlanacaktır...”(K9), “...Hayat bilgisi dersi denince, hayatın bütüncül olarak ele alınması ve değerlendirilmesi akla gelir. Bunun içinde bütün sosyal ve tabii bilimler yer alır. Fen bilimleri bile kendi başına birçok bilimden oluştuğuna göre, öğrenci en azından bir bilinçlenme süreci yaşar. Bu haliyle çok olumlu olacağı kanaatini taşıyorum. Ayrıca bu ders, öğrencinin daha aktif bir hale gelmesini sağlayacak diye düşünüyorum...”(E15)

Öğretmenlere 4. soruda “Hayat Bilgisi Dersi içerisinde işlenen Fen Bilimleri konularının ayrı bir ders olarak okutulmasının varsa olumsuz yanları nelerdir” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin cevaplarına Tablo 5’ te sunulmuştur.

Tablo 5. Fen Bilimleri Konularının Hayat Bilgisi Konularından Ayrılmasının Olumsuz Yanları ile İlgili Öğretmen Görüşleri

	Kod	Katılımcılar	Frekans
Ders Konularının Ayrı Bir Ders Olarak Okutulmasının Olumsuz Yanları	Hayat bilgisi dersi ile ilişkilendirilememesi	E ₁ ,E ₂ ,K ₉	3
	Hayat bilgisi ders süresinin azalması	E ₃ ,E ₁₄	2
	Kitap sayısının artması	E ₁₀ ,K ₇	2
	Bedensel ve zihinsel yeterliğe sahip olmama	E ₁₅ ,K ₃	2
	Bireysel farklılıkları göz ardı etmesi	E ₂	1
	Ders sayısının artması	E ₁₀	1
	Laboratuvar eksikliği	E ₁₂	1
	Derse karşı ilginin azalması	E ₁₃	1

Tablo 5 incelendiğinde, 11 öğretmen fen bilimleri konularının hayat bilgisi konularından ayrılıp farklı bir derste verilmesi hayat bilgisi ders ile ilişkilendirilememesi, hayat bilgisi ders süresinin azalması, kitap sayısının artması, bedensel ve zihinsel yeterliğe sahip olmama, bireysel farklılık göz ardı etmesi, ders sayısının artması, laboratuvar eksikliği, derse karşı ilginin azalması gibi dezavantajlar olduğunu belirtirken 21 öğretmen fen bilimleri konularının hayat bilgisi konularından ayrılmasının herhangi bir dezavantajı olmayacağını söylemiştir. Öğretmenlerin ifadelerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“...Hayat bilgisi dersi konuları ile ilişkilendirme zorluğu, bireysel farklılıkların öğrenmeye etkisi...”(E₂), “...Hayat bilgisi dersine ayrılan sürenin haftada bir saat eksilmesi dezavantajdır...”(E₃), “...Ders sayısının artması sorunluluğun ve akademik yükün artmasına neden olmuştur...”(E₁₀), “... Fen biliminin hayat bilgisinden ayrılması öğrencilerin derse ilgi ve alakasını azaltabilir...”(E₁₃), “...Hayat bilgisi ders sayısı azaldığı için dezavantajdır...”(E₁₄), “...Hayat boyu iç içe olan hayat bilgisi ve fen bilimler öğrenciler tarafından bağlantısız olduğu düşünülebilir...”(K₉), “...Hayat bilgisi ve Fen bilimler derslerinin birbirinden ayrılması derslerin bütünlüğünü bozabilir...”(E₂₁).

3.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?” ile ilgili olarak öğretmenlere “3. sınıfta okutulmaya başlanan Fen Bilimleri Dersi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya yönelik olarak öğretmenlerin verdiği cevaplar analiz edilmiş, elde edilen veriler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Fen Bilimleri Dersi İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Tema	Kod	Katılımcılar	Frekans
Öğretmenlerin Görüşleri	Materyal hazırlama becerisi kazandırma	E ₂ ,E ₄ ,E ₅ ,E ₂₀ ,K ₄ ,K ₆	6
	Günlük hayatla ilişkilendirme	E ₅ ,E ₇ ,E ₉ ,E ₂₀ ,K ₁	5
	Deney yapma becerisi kazandırma	E ₂ ,E ₁₀ ,E ₁₁ ,E ₁₅ ,E ₂₀	5
	Konuların kolay kavranması	E ₉ ,E ₁₂ ,E ₂₁ ,K ₂ ,K ₃	5
	Laboratuvar eksikliğinin giderilmesi	E ₃ ,E ₁₁ ,E ₁₆ ,E ₁₉	4
	Yeni teknik ve yöntemlere yönelmesi	E ₁₅ ,E ₂₀ ,K ₄	3
	Etkinliklerin zenginleşmesi	K ₇ ,K ₁₀	2
	Konuların somut olması	K ₃ ,K ₆	2
	Branş öğretmenlerinin dersi işlemeli	E ₃ ,K ₉	2
	Ders kazanımlarının zenginleşmesi	E ₈ ,K ₇	2
	Bilimsel düşünme becerisi kazanma	E ₁₀ ,E ₁₄	2
	Derse karşı merak uyandırma	E ₁₂ ,K ₅	2
	Bir üst sınıfa ön hazırlık oluşturma	E ₁₂ ,E ₂₂	2
	Çevreye ilginin artması	E ₁₄ ,K ₈	2
	Araştırma yeteneğini geliştirme	E ₁₅ ,K ₃	2
	Araç gereç eksiklikleri giderilmeli	E ₁₆ ,E ₁₉	2
	Ekonomik etkinliklerin olması	E ₁	1
	Maket yapma becerisi kazandırma	E ₁	1
	Söz dağarcığını geliştirme	E ₂	1
	Teknolojiye ve doğaya ilginin artması	E ₆	1
	Gözlem yapma becerisi	E ₁₀	1
	Tehlikeli ve zararlı maddeleri ayırt edebilme	E ₁₀	1
	Bilgilendirici etkinliklerin derse eklenmesi	E ₁₃	1
	Sebepler-sonuç ilişkisi kurma	E ₁₅	1
	Özgüvenli bireyler yetiştirme	E ₁₅	1
	Kılavuz kitabı eksikliğinin giderilmesi	E ₁₇	1
	Ders süresinin artması	E ₁₈	1
	Akademik başarının artması	E ₂₂	1
	Mesleki gelişim	K ₄	1
	Temizlik, beslenme ve sağlık konularında farkındalık oluşturma	K ₈	1

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin fen bilimleri dersine yönelik olarak materyal hazırlama becerisi kazandırma, deney yapma becerisi kazandırma, günlük hayatla ilişkilendirme, konuların kolay kavranması, laboratuvar eksikliklerinin giderilmesi, yeni teknik ve yöntemlere yönelmesi, ders kazanımlarının

zenginleşmesi, araştırma yeteneğini geliştirme gibi düşünceleri bulunmaktadır. Öğretmenlerden bazılarının ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“...Söz dağarcığının gelişmesi, deney yapma becerilerinin gelişmesi, materyal hazırlama becerilerinin gelişmesi...”(E₂), “...Öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirecek ve somut olarak uygulayabileceği konuların olması...”(K₃), “...Bu dersle birlikte öğrencilerle birlikte yeni bilgiler öğrenmekte gayet zevkli olacaktır...”(E₅), “...Öğrencilerle birlikte yeni bilgiler öğrenme, mesleki bilgi gelişimi, laboratuvar kullanımı, teknolojik araç-gereç kullanımı gibi beklentiler...”(K₄), “...Öğrencilerin olayla düz bakmak yerine farklı taraflarını görmelerini yani farklı düşünme becerilerin gelişmesi...”(K₅), “... Erken yaşta bu ders ile tanışmaları sayesinde deney yapma becerilerin gelişimi ve materyal hazırlama becerilerinin gelişmesini beklemekteyim...”(K₆), “...Fen laboratuvarlarının daha etkin kullanılması, deney yapma becerilerinin gelişimi...”(E₁₁), “...Deney yapma becerisinin kazandırılması, araştırma yeteneğinin geliştirilmesi, yeni teknik ve yöntemlere yöneltmesi...”(E₁₅).

3.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının uygulanmasında öğretmenlerin yaşadıkları zorluklar nelerdir?” ile ilgili olarak öğretmenlere “Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programını uygulamada zorluklar yaşıyor musunuz? Yaşıyorsanız zorlukları aşma yollarınız nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya yönelik olarak öğretmenlerin verdiği cevaplar analiz edilmiş, elde edilen veriler Tablo 7’de sunulmuştur..

Tablo 7. Programının Uygulanması ile ilgili Öğretmenlerin Karşılaştığı Zorluklar

Kategoriler	Kod	Katılımcılar	Frekans
Yaşanan Zorluklar	Araç-gereç eksikliği	E ₂ ,E ₄ ,E ₆ ,E ₁₀ ,E ₁₂ ,E ₁₃ ,E ₁₄ ,E ₁₅ ,E ₁₆ ,E ₁₇ ,E ₁₉ ,E ₂₀ ,K ₁ ,K ₂ ,K ₄ ,K ₅ ,K ₆	17
	Laboratuvar eksikliği	E ₃ ,E ₁₀ ,E ₁₅ ,E ₁₆ ,E ₁₇ ,E ₁₉ ,E ₂₀ ,E ₂₂ ,K ₁ ,K ₃ ,K ₅ ,K ₆ ,K ₈	13
	Öğrenci etkinlik kitabının olmaması	E ₂ ,E ₁₄ ,E ₁₆ ,K ₄ ,K ₅	5
	Kılavuz kitabının olmaması	E ₂ ,E ₁₆ ,K ₄ ,K ₅	4
	Soyut konuların kavratılmasının zorluğu	E ₁ ,E ₅ ,E ₁₆	3
	Konulara ayrılan sürenin yetersiz olması	E ₁₅ ,E ₁₈	2
	Etkinlik sayısının yetersizliği	K ₄ ,K ₇	2
	Araştırma ödevlerinde zorluk yaşanması	E ₈	1
	Ders kitaplarının kalite ve içerik açısından yetersizliği	E ₂₀	1
	Ders kazanımlarının eksik ve yetersiz oluşu	E ₂₀	1
Öneriler	Konuların öğrenci seviyesine uygun olmaması	E ₂₁	1
	Kavram bilgisinin yetersizliği	K ₂	1
	Mesleki bilgi yetersizliği	K ₉	1
	Ders kitaplarının ölçme-değerlendirme eksikliği	K ₁₀	1
	Araç-gereç geliştirmek	E ₂ ,E ₅ ,E ₁₃ ,K ₅	4
	Daha fazla etkinlik yaptıрма	E ₈ ,E ₁₄ ,K ₄ ,K ₇	4
	Projeksiyon destekli eğitim verme	E ₁ ,E ₁₇ ,K ₅	3
	İnternet destekli eğitim	E ₂ ,E ₆ ,K ₅	3
	Deftere not aldırma	E ₂ ,K ₅	2
	Günlük hayatla ilişkilendirme	E ₅	1
Akıllı tahta kullanımı	K ₃	1	

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin çoğunluğunun araç-gereç eksikliği ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bunun dışında laboratuvar eksikliği, kılavuz ve öğrenci çalışma kitabının olmaması, soyut kavramları kavratma zorluğu, konulara ayrılan sürelerin yetersizliği, etkinlik sayılarının yetersizliği, araştırma ödevlerinde zorluk yaşanması karşılaştıkları diğer zorluklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenler bu zorlukların üstesinden gelmek için ise araç gereç geliştirmek, daha fazla etkinlik yaptırmak, projeksiyon destekli eğitim verme, internet destekli eğitim, deftere not aldırma, günlük hayatla ilişkilendirme ve akıllı tahta kullanımı gibi yöntemlerini kullanıyorlar. E₇, E₉, E₁₁ kodlu öğretmenler herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir.

“...Yeteri kadar araç-gerecin olmaması, kaynak kitapların yetersizliği ve laboratuvarın olmayı işin en sıkıntılı kısmını oluşturmaktadır...”(K₁), “...Laboratuvar kullanımında araç-gereç eksikliği. Kılavuz ve öğrenci çalışma kitabının olmaması en çok karşılaştığım güçlüklerdir. Bu güçlüklerin üstesinden gelmek için araç gereç temini, pekiştirici etkinlikler hazırlamak, deftere not aldırma ve internet destekli öğretim yöntemlerini kullanıyorum...”(E₂), “...Öğrencilerin fen bilimler dersindeki bazı kavramları hiç duymamış olmaları, materyal eksikliği nedeniyle bazı güçlüklerle karşılaşmaktayım...”(K₂), “...Kavramların soyut kaldığı noktalarda problem yaşıyorum. Bunun için sınıfa materyal getirip, günlük hayatla ilişkilendiriyorum...”(E₅), “... Karşılaştığımız güçlük elimizde bu ders ile ilgili materyal ve malzeme bulunmamasıdır. Bu sorunu akıllı tahtada bazı eğitim sitelerinin bu konularla ilgili ders konularından

alıyoruz ve izletiyoruz...”(E₆), “...Kılavuz kitap ve çalışma kitabının olmayışı, araç-gereç eksikliği, pekiştirme amaçlı etkinliklerin olmaması gibi zorluklarla karşılaşılıyor. Bu güçlüklerin üstesinden gelmek için pekiştirici etkinlikler hazırlıyoruz...”(K₄), “...Bir laboratuvar ortamının olamaması ve araç-gereç eksikliği, kılavuz ve öğrenci çalışma kitaplarının olmaması, materyal eksikliği gibi güçlükler ile karşılaşmaktayız. Bu güçlükleri çözmek için bazı araç-gereçleri evden getirterek, öğrencilere not tutturarak, deney defteri tutturarak, internet destekli öğretimi kullanarak ve konuyla ilgili etkinlikler hazırlayarak üstesinden gelmeye çalışıyoruz...”(K₅), “...Laboratuvarın olmaması önemli bir güçlüktür. Gerekli araç-gerecin temininde de güçlükler oluşmaktadır. Öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirecek yeterince etkinlik bulunmamasında karşılaştığım güçlükler arasındadır...”(E₁₅)

3.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “Fen Bilimleri Dersinin ilkökul 3. sınıf düzeyinde başlamasına yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?” ile ilgili olarak öğretmenlere “Fen Bilimleri Dersinin ilkökul 3. sınıfta başlamasının olumlu yönleri nelerdir?” sorusu ile “Fen Bilimleri Dersinin ilkökul 3. sınıfta başlamasının olumsuz yönleri nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Bu sorulara yönelik öğretmenlerin verdiği cevaplar analiz edilmiş, elde edilen veriler Tablo 8 ve Tablo 9’da sunulmuştur.

“Fen bilimleri Dersinin ilkökul 3. sınıfta başlanılmasının olumlu yönleri nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin verdiği cevaplara Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Fen Bilimleri Dersinin İlkokul 3. Sınıfta Başlanılmasının Olumlu Yönleri ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Tema	Kod	Katılımcılar	Frekans
Fen Bilimleri Dersine 3. Sınıfta Başlanılmasının Olumlu Yönleri	Bir üst sınıfa temel oluşturma	E ₃ ,E ₅ ,E ₈ ,E ₉ ,E ₁₆ ,E ₁₇ ,E ₁₈ ,E ₁₉ ,E ₂₀ ,K ₁ ,K ₂ ,K ₄ ,K ₆ ,K ₇	14
	Çevre bilinci oluşturma	E ₄ ,E ₁₄ ,E ₁₉ ,E ₂₀ ,K ₅ ,K ₆ ,K ₈	7
	Küçük yaşlarda bilimsel çalışmalar yapılması	E ₁ ,E ₁₀ ,E ₁₂ ,E ₁₆ ,E ₂₀	5
	Bilgiyi günlük hayatında kullanabilme	E ₂ ,E ₁₂ ,E ₂₀	3
	Konulara ayrılan sürenin artması	E ₇ ,E ₁₁ ,E ₁₇	3
	Konuların basit ve anlaşılır olması	E ₁₁ ,E ₁₇ ,K ₂	3
	Araştıran bireyler yetiştirilmesi	E ₁₄ ,E ₁₆ ,E ₂₀	3
	Küçük yaşlarda teknoloji takip edebilme	E ₆ ,K ₅	2
	Derse ilgili olumlu tutum geliştirme	E ₁₁ ,K ₄	2
	Bilimsel düşünme becerisi kazandırması	E ₁₄ ,K ₅	2
	Akademik başarıyı arttırması	K ₁₀	1
	Ders çalışma veriminin arttırması	E ₄	1
	Doğa bilinci oluşturma	E ₆	1
	Düşünen ve yorum yapan bireyler yetiştirilmesi	E ₁₁	1
	Kazanımların dikkat çekici olması	E ₁₂	1
	Analiz yapma yeteneğini geliştirilmesi	E ₁₅	1
	Sorumluluk alma konusunda cesaretlendirilmesi	E ₁₅	1
	Bilim alanlarını tanıması	E ₁₅	1
	Yaparak yaşayarak öğrenme imkânı sağlaması	E ₁₆	1
	Bilimle ilgili meslekleri tanıması	E ₁₉	1
	Konu bütünlüğü sağlaması	E ₂₁	1
	Konuların detaylı işlenebilmesi	E ₂₂	1
	Hayatı sorgulama becerisi kazandırması	K ₁	1
	Bilimsel konulara ilginin artması	K ₃	1
	İlgi alanlarının belirlenmesi	K ₄	1
	Kelime bilgisinin gelişmesi	K ₅	1
	Fen bilimlerinin ayrı bir ders olduğunun kavranması	K ₇	1
	Bilimsel süreç becerilerinin uygulanması	K ₉	1

Tablo 8’de öğretmenler fen bilimleri dersinin 3. sınıftan itibaren başlamasının, bir üst sınıfa temel oluşturma, çevre bilinci oluşturma, küçük yaşlarda bilimsel çalışmalar yapılması, bilgiyi günlük hayatında kullanabilme, konulara ayrılan sürelerin artması, araştıran bireyler yetiştirilmesi, bilimsel düşünme becerisini kazanması, dersle ilgili olumlu tutum geliştirme gibi olumlu yönleri olacağını söylemişlerdir. Sadece E₁₃ kodlu öğretmen olumlu yönü olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin ifadelerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Konuların basit ve kazanım sürelerinin uzun olması ileri sınıflar için bir ön hazırlık olmakta ve ileri sınıflarda öğrenciler fen bilimleri dersini kavramakta fazla zorluk çekmemektedir...”(E₁₇), “...Küçük yaşta bu alanla ilgili konularla karşılaşması bence önemli. Gelecekte kendisi, çevresi ile ilgili konulara hâkim olması hem kendi sağlığı, hem çevre bilinci hem de meslek edinme konusunda daha küçük yaşta bilgi sahibi olmak gibi avantajları vardır...”(E₁₉), “...Öğrencilerin çevre ile ilişkisinin erken başlamasını sağlar. Öğrenciler erken yaşta bilimsel araştırmaya teşvik eder. Öğrenciyi 4. sınıfa hazırlar. Öğrencinin çevresi ile yaşantısını ilişkilendirir. Öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları sorunlara karşı mantıklı davranmasını -cevap vermesini- sağlar...”(E₂₀), “...Fen bilimleri dersi 3. sınıfta başlaması ile öğrenciler küçük yaşlarda motive edilmiş olurlar...”(E₁), “...4. ve daha sonraki sınıflarda okutulacak olan fen

bilimleri dersine bir hazırlık yapmış olur... ” (E₃) , “...Öğrenciye basit bir dil ve konularla 4.sınıfa hazırlık yapılmış olur...”(K₂), “...Bilimsel konulara ilgileri artıyor...”(K₃), “...Derse ilgi ve sevginin artmasına, erken yaşlarda ilgi alanlarının belirlenmesine, 4. sınıfın konu yükünün hafiflemesine olumlu katkıları olacağını düşünüyorum...”(K₄), “...Öğrenciye düşünme, merak, araştırma, ilgi gibi özelliklerin daha erken ve aşama aşama verilmesi, teknolojiyle biraz daha erken tanışmaları ve iç içe olmaları. Çevrede kullanılan teknolojik araç-gereçlerin kullanımı hakkında sağlıklı bilgiye sahip olmaları ve kelime haznesinin gelişmesine vesile olması gibi avantajlar sağlayabilir...”(K₅), “... Fen bilimleri dersine aslında birinci sınıftan itibaren başlanıyor ama ders olarak ayrıldığı için biraz daha dikkat üzerinde oluyor. Bana göre ne kadar erken olsa o kadar faydalı. Zaten fen doğa demek, hayat demek. Aslında her gün karşılaşılan olayları, durumları çocukların dikkatine sunulması ve inceleyip öğretilmesi çocukların çevreye olan duyarlılığını artırıyor. Onların daha bilinçli olmasını sağlıyor...”(K₆).

Öğretmenlere 8. soruda “*Fen bilimleri Dersinin ilkökul 3. sınıfta başlanılmasının olumsuz yönleri nelerdir?*” sorusu sorulmuştur. Bu soruyla ilgili olarak öğretmenlerin cevaplarına Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Fen bilimleri Dersinin İlkokul 3. Sınıfta Başlanılmasının Olumsuz Yönleri ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Tema	Kod	Katılımcılar	Frekans
Fen Bilimleri Dersine 3. Sınıfta Başlanılmasının Olumsuz Yönleri	Hazırbulunuşluk seviyesine uygun olmaması	E ₁₃ ,E ₂₀ ,E ₂₁ ,K ₃ ,K ₅ ,K ₉	6
	Bazı kavramların soyut kalması	E ₂ ,E ₅ ,K ₅	3
	Gelişimsel dönem farklılığının öğrenmeye etkisi	E ₂ ,E ₁₅	2
	Ekonomiklik ilkesine uymaması	E ₁	1
	Daha fazla sorumluluk ve ödevin oluşması	E ₂	1
	Süre yetersizliği	E ₃	1
	Konu ve kazanımların yetersizliği	E ₁₂	1
	Kazanımların günlük hayatla ilişkili olmaması	E ₂₀	1

Bu soruya 12 öğretmen, fen bilimleri dersine 3. sınıfta başlanılmasının hazırbulunuşluk seviyesine uygun olmaması, bazı kavramların soyut kalması, gelişimsel dönem farklılığının öğrenmeye etkisi, ekonomiklik ilkesine uymaması, daha fazla sorumluluk ve ödevin oluşması, süre yetersizliği, konu ve kazanımların yetersizliği, kazanımlarının günlük hayatla ilişkili olmaması gibi olumsuz yönlerini belirtirken 20 öğretmen (E₄, E₆, E₇, E₈, E₉, E₁₀, E₁₁, E₁₄, E₁₆, E₁₇, E₁₈, E₁₉, E₂₂, K₁, K₂, K₄, K₆, K₇, K₈, K₁₀) herhangi bir olumsuzluk belirtmemiştir. Bu soruya öğretmenlerin verdikleri bazı cevaplar şöyledir.

“...Soyut kavramların öğretimi, ödev ve sorumlulukların artması ve gelişim dönemlerinin farklılığı gibi dezavantajları olabilir...”(E₂), “...Hayat bilgisi dersinin yanında yeni bir ders olarak 3. sınıfta fen bilimler dersinin verilmesi öğrencinin ders çalışma ve ödev yükünü arttırması bir dezavantajdır...”(E₃), “Konular, özellikler kuvvet konusu öğrencilerin seviyesine biraz ağır gelmekte...”(K₃), “...Bazı konular soyut kalıyor. Onun dışında bir dezavantaj düşünmüyorum...”(E₅), “...Zaman içinde karşılaşabileceği bazı soyut kavramları anlama güçlüğüyle karşılaşması...”(K₅), “... Kazanım sayısının az ve konuların çok hafif düzeyde kalması bir dezavantajdır...”(E₁₂), “...Çocuk, fiziksel ve zihinsel olarak yeterli bir gelişmişliğe sahip değilse, o zaman çocuğun derslere karşı negatif bir tutum takınmasına sebep olabilir...”(E₁₅).

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

2013 yılında yenilenen ilkökul 3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı ile ilgili elde edilen veriler incelenerek aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Öğretmenlerle yapılan mülakatlarda ilk olarak “İlk kez ilkökul 3. Sınıf düzeyinde okutulmaya başlanan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programından beklentileriniz nelerdir? Açıklar mısınız?” sorusu sorulmuştur. Görüşme yapılan öğretmenler, 3. sınıflara getirilen fen bilimleri dersinin yaparak yaşayarak öğrenme, deney yapma becerisi, bilgiyi günlük hayatta kullanma, hazırbulunuşluk seviyesine uygunluk, doğayı tanıma ve keşfetme, bir üst sınıfa ön hazırlık, bilgiyi kavrama, çevreye ilgi duyma, merak duygusu uyandırma, etkin öğrenme, bilimsel düşünme becerisi, fen bilimleri derslerine ilginin artmasını sağlayacağı yönünde ifadelerde bulunmuşlardır. Fen bilimleri dersi öğretim programının katılımcılar öğrencileri için; bilgileri günlük hayatta kullanma, doğa-çevre-insan ilişkileri, çevre-doğa farkındalığı ve yaparak-yaşayarak öğrenmenin ön planda olduğu bir ders olmasını istemektedir. 2013 programının uygulanmasında öğrencilerin daha aktif olmalarına imkân sağladığı ve böylece öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor yönden gelişmelerine olumlu katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Akpınar ve Ergin’in yaptığı çalışmada da (2005) yapılandırmacı öğrenme kuramına göre öğrencilerin dikkatini çeken ve eğlendiren etkinliklerin fen derslerinde yer alması, öğrencileri sorgulamaya yönelten etkinliklerin olması bilişsel ve duyuşsal düzey açısından öğrencilerde anlamlı farklılıklar oluşmasını sağladığı görülmüştür. Ayrıca Aybek ve Aslan (2015), Yıldırım ve Akgün (2015), Ünişen ve Kaya (2015), Güven (2016), Tüysüz ve Balıkcı (2016) ve Başar (2016) yaptıkları çalışmalarda katılımcılar 3. sınıf fen bilimleri programı hakkında olumlu görüş bildirmişlerdir. 3. sınıftan itibaren başlayan 2013 fen bilimleri programının öğrencilerin akademik başarısına etkileri ile ilgili soruya öğretmenlerin 20 tanesi

2013 Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının akademik başarıyı arttıracığını belirtmiştir. Öğretmenler 2013 Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının tekrar ve pekiştirece zaman ayırabilmesi, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlaması, konuların dikkat çekmesi, bir üst sınıfa ön hazırlık oluşturması, konulara ve etkinliklere daha fazla süre ayırabilmesi, konuların somut olması, bilgiyi günlük hayatta kullanabilmesi, konuların kolay kavranması ve temel becerilerin kazandırmasından dolayı öğrencilerin fen bilimleri dersinde akademik başarısını arttıracığı yönünde bir düşünce içerisindeyler. Ünişen ve Kaya (2015) ve Tüysüz ve Balıkcı (2016)'nın yaptığı çalışmalar araştırmanın akademik başarıyı arttıracığı sonucunu desteklemektedir. Yenilenen 2013 fen bilimleri dersi öğretim programı araştıran ve sorgulayan bireyler yetişmesine dayalı bir yaklaşım olmasından dolayı merak ve ilgisi uyandırılan öğrencinin başarısının artmasına olumlu katkı sağlayacağı yönündedir. Diğer yandan katılımcı öğretmenlerden E1, E3, E5, E6, E8, E9, E10, E17, E18, E19, E21, E22 ve K9 ise derslerin laboratuvar ortamında işlenmemesi, ders kitabının öğrenci seviyesine uygun olmaması, ders kitaplarının yeterli olmaması ve dersi branş öğretmenin vermemesinden dolayı yenilenen 2013 fen bilimleri dersi öğretim programının akademik başarı üzerinde olumlu etkisinin olmayacağını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin fen bilimleri konularının hayat bilgisi konularından ayrılmasının avantajları hakkındaki görüşleri incelendiğinde, öğretmenler hayat bilgisi dersinden fen bilimler dersinin ayrılmasının birçok açıdan avantajlı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler ağırlıklı olarak konuları kavramanın kolaylaşması, bilimsel düşünme becerisi kazandırması, bir üst sınıfa ön hazırlık sağlaması, konuların sadeleşmesi, deney ve gözlem becerisi kazandırmasından dolayı fen bilimleri konularının hayat bilgisi dersinden ayrılmasının avantajlı olduğunu belirtmişlerdir. Fen bilimleri kazanımları hayat bilgisi dersinden ayrı olarak verilmesi öğrencilerin bilgiyi sınıflandırmasında ve konuların daha sistematik verilmesini sağlayacaktır. Ayrıca, ayrı bir ders olarak verilmesi etkinliklere ayrılan sürenin artmasına neden olacaktır. Sadece E13 kodlu öğretmen hayat bilgisi ve fen bilimler dersinin ayrılmadan önce ve ayrıldıktan sonraki şekilde bir avantaj görmediğini belirtmiştir ve derse ilgi, alakanın azalacağını belirterek dezavantajlı olacağını belirtmiştir. E13 dışındaki 11 katılımcıda avantajları olduğu gibi dezavantajlarının olduğunu belirtmişler. Bu katılımcılardan 3'ü konuların hayat bilgisi dersi konuları ile ilişkilendirmede zorluk olacağını belirtmişler. 2 öğretmen ise hayat bilgisi ders saatinin azalmasının hayat bilgisi dersi açısından dezavantaj olacağını belirtmişlerdir. Diğer öğretmenler ise kitap ve ders sayısının artması, laboratuvar eksikliği, derse karşı ilginin azalması bireysel farklılıkların gözardı edilmesi ve öğrencilerin bedensel ve zihinsel yeterliğe sahip olmadığını düşündüklerini belirterek fen bilimleri dersinin hayat bilgisi dersinden ayrılmasının dezavantajlı olduğunu belirtmişlerdir.

Bir programın birbiri ile uyumlu olması gereken 4 temel ögesi vardır. Bunlar; amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve ölçme-değerlendirme durumlarıdır. Bir öğretim programının amacına ulaşması için bu 4 öğenin uyum içerisinde çalışması gerekir. Araç-gereç eksikliği ve laboratuvarın olmaması öğretme öğrenme sürecini olumsuz yönde etkilediği için öğretmenlerin çoğunu bu durum tedirgin etmektedir. Bunların dışında öğrenci ve öğretmen kılavuz kitaplarının olmayışı ve kaynak yetersizliği de öğretmenleri tedirgin eden diğer önemli sorunlar olarak göze çarpmaktadır. Kuzu ve Aslan (2012), Karakuş, Aslan ve Ergüven (2014), Aybek ve Aslan (2015), Kaptan ve Kaşıkçı (2002), Güven (2016), Tüysüz ve Balıkcı (2016) yaptıkları çalışmalar araştırmanın bu sonucunu desteklemektedir.

“3. sınıfta okutulmaya başlanan Fen Bilimleri Dersi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar materyal hazırlama becerisi kazandırma, günlük hayatla ilişkilendirme, deney yapma becerisi kazandırma, konuların kolay kavranması, laboratuvar eksikliğinin giderilmesi, yeni teknik ve yöntemlere yöneltmesi, etkinliklerin zenginleşmesi, konuların somut olması gibi düşünceleri olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların çoğu fen bilimleri dersinin uygulama sürecinde yaşadıkları güçlükler ilgili olarak araç-gereç eksikliği ve laboratuvarın olmayışını güçlük olarak belirtmişlerdir. Bunun dışında kaynak kitap yetersizliğini, kılavuz ve öğrenci kitabının olmayışını, soyut konuların kavratılması ve pekiştirme amaçlı etkinliklerin olmayışını gibi alanlarda zorluklarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar araç-gereç eksikliğinin ve laboratuvarın olmayışını öğrenmeyi olumsuz etkileyen önemli bir etken olarak belirtmişlerdir. Bu sorunları çözmek için; araç-gereç geliştirmek, daha fazla etkinlik yaptırma, projeksiyon destekli eğitim verme, internet destekli eğitim verme, deftere not aldırma gibi yöntemleri kullanıyorlar. Yıldırım ve Akgün (2015), Güven (2016), Başar (2016) ve Kaptan ve Kuşakçı (2002) yaptıkları çalışmalar bu sonucu desteklemektedir.

“Fen Bilimleri Dersinin ilkökul 3. sınıfta başlamasının olumlu yönleri nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplardan, öğretmenlerin hemen hemen hepsi fen bilimleri dersinin 3. sınıfta başlamasının birçok olumlu yönü olacağını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğu fen bilimleri dersinin 3. sınıfta başlamasının bir

üst sınıfa temel oluşturma ve çevre bilinci oluşturma noktalarında hemfikir olduğu görülüyor. Tüysüz ve Balıkçı (2016) yaptıkları çalışmada bu sonuca ulaşmışlardır. Öğretmenler öğrencilerin fen bilimleri konuları ile günlük hayatta sürekli karşılaştıklarını ama bunu anlamlandıramadıklarını belirtiyorlar. Küçük yaşta fen bilimleri dersindeki eğitim öğretim süreci ile günlük yaşantılarında sürekli karşılaştıkları konuları zihinlerinde anlamlandırarak kalıcı öğrenme sağlayacaklardır (Demircioğlu, Ayas ve Demircioğlu, 2005; Yılmaz ve Çavas, 2006). Yapılan araştırmalarda, fen kavramlarının öğretimi sürecinde, kavramların günlük hayatla ilişkileri veya sunulduğunda öğrencilerin derse karşı ilgisinin arttığı ve bunun sonucunda daha etkili öğrenmenin gerçekleştiği belirtilmiştir (Özmen, 2003)

“Fen Bilimleri Dersinin ilkokul 3. sınıfta başlamasının olumsuz yönleri nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğretmenlerin bir kısmı (12 öğretmen) fen bilimleri dersinin hazırbulunuşluk seviyesine uygun olmaması, bazı kavramların soyut kalması, gelişimsel dönem farklılığının öğrenmeye etkisi, ekonomiklik ilkesine uymaması, daha fazla sorumluluk ve ödevin oluşması, süre yetersizliğinden dolayı fen bilimleri dersinin 3. sınıfta başlamasının olumsuz yönleri olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin 4+4+4 eğitim sistemi ile küçük yaşta okula başlayan öğrencilere fen bilimleri konularını akranlarına göre 1 yaşa kadar erken göreceği için bu durumun okula erken gelen öğrencilere dezavantaj yaratacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bütün bu sonuçlar dikkate alındığında fen bilimleri dersinin ilkokul 3. sınıftan başlatılmasının öğrencilere ve öğretmenlere olumlu katkılar sağlayacağı görülmektedir. Ancak okullarda laboratuvarın olmaması, araç-gereç eksikliği, kılavuz ve öğrenci çalışma kitaplarının olmaması gibi güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu anlamda okulların donanımsal seviyelerinin yükseltilmesi, öğretmenlerin o sene boyunca kullanacakları araç-gereçlerin senenin başında öğretmene teslim edilmesi ve iyi hazırlanmış ders ile kılavuz kitaplar bu eksikliklerin giderilmesinde etkili olacaktır. Bu araştırma sonuçlarına dayalı olarak öneriler aşağıda sıralanmıştır.

- Okulların laboratuvar ve araç-gereç eksikliklerinin giderilmesi
- Programına uygun kılavuz ve çalışma kitabı hazırlanması.
- Öğretmenlere programı tanıtmak, bilgilerini yenilemek ve eksikliklerini gidermek için hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmesi.
- Programın öğrencilerin akademik başarılarına etkileri ölçülmesi.
- 3. sınıf fen konularının çıkartıldığı hayat bilgisi programı hakkında öğretmen görüşleri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, E. & Ergin, Ö. (2005). Yapılandırmacı kuramda fen öğretmenin rolü. *İlköğretim Online*, 4(2), 55-64.
- Ayas, A. (1995). Fen Bilimlerinde Program Geliştirme ve Uygulama Teknikleri Üzerine Bir Çalışma: İki Çağdaş Yaklaşımın Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 149-155.
- Ayas, A., Çepni, S. & Akdeniz, A. R. (1993). Development of the Turkish secondary science curriculum. *Science Education*, 77(4), 433-440.
- Aybek, B. & Aslan, S. (2015). Sınıf öğretmenlerinin ilkokul 3. sınıf fen bilimleri dersi öğretim programına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 8(41), 883-894.
- Başar, T. (2016). *İlkokul 3. sınıf fen bilimleri dersi öğretim programı'nın değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Çepni, S. (2012). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Celepler Matbaacılık.
- Demircioğlu, G., Ayas, A., & Demircioğlu, H. (2005). Conceptual change achieved through a new teaching program on acids and bases. *Chemistry Education Research and Practice*, 6(1), 36-51.
- Demirtaş, Z. (2012). *İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programının uygulanma sürecinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş*. Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde program geliştirme* (1st ed.). Edge Akademi Yayıncılık.

- Gürdal, A. (1992). İlköğretim okullarında fen bilgisinin önemi. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 185-188.
- Güven, G. (2016). *3. sınıf fen bilimleri dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Kaleli Yılmaz, G. (2015). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri. In M. Metin (Ed.), *Durum çalışması* (pp. 264). Pegem Yayınları.
- Karakuş, M., Aslan, S., & Ergüven, S. (2014). Sınıf öğretmenlerinin ilkökul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 9(8), 209-234.
- Karakuyu, A. (2021). İlkokul 3.sınıf fen bilimleri dersi kazanımlarının haladyna taksonomisine göre analizi, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(46), 2291-2296.
- Kaptan, F. & Kaşakçı, F. (2002). *Fen öğretiminde beyin fırtınası tekniğinin öğrenci yaratıcılığına etkisi*. In V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiriler Kitabı (pp. 197-202). Ankara.
- Kazu, H. & Aslan, S. (2012). Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğretim programına yönelik görüşlerinin incelenmesi (nitel bir araştırma). *Turkish Studies*, 7(2), 693-706.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). *Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı fen bilimleri dersi programı*. Ankara.
- Özmen, H. (2003). Kimya öğretmen adaylarının asit ve baz kavramlarıyla ilgili bilgilerini günlük olaylarla ilişkilendirebilme düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11(2), 317-324.
- Sağlam, M., & Yüksel, İ. (2012). *Eğitimde program değerlendirme*. Pegem Akademi.
- Turgut, H. (2001). *Fen bilgisi öğretiminde yapılandırmacı öğretim yaklaşımı ile modellenmiş etkinliklerin öğrenci kavramsal gelişime ve başarıya etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Tüysüz, C. & Balıkçı, Ç. (2016). Sınıf öğretmenlerinin 3. sınıf fen bilimleri dersi öğretim programına yönelik görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(36), 169-180.
- Ünal, S. (2003). *Lise-1 ve lise-3 sınıf öğrencilerinin kimyasal bağlar konusundaki kavramları anlama seviyelerinin karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Ünişen, A. & Kaya, E. (2015). Fen bilimleri dersinin ilkökul üçüncü sınıf programına alınmasıyla ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(20), 546-571. <http://dx.doi.org/10.14520/adyusbd.62061>
- Varış, F. (1997). *Eğitimde program geliştirme*. Alkım Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5th ed.). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, N. & Akgün, Ö. (2015). İlkokul 3. sınıf öğretmenlerinin yenilenen fen bilimleri dersine ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 199-218.
- Yılmaz, H. & Çavaş, P. H. (2006). 4-E öğrenme döngüsü yönteminin öğrencilerin elektrik konusunu anlamalarına olan etkisi. *Journal of Turkish Science Education*, 3(1), 2-18.